

Beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen

(Brevet er også sendt t.o.
til Folketingets Beskæftigelsesudvalg
samt partiernes beskæftigelsesordførere)

27. juni 2018

Kære beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen

Tak for drøftelserne på dialogmødet i Beskæftigelsesministeriet om evalueringen af reformen af førtidspension og fleksjob, som Rådet for Socialt Udsatte deltog i den 12. juni. Som opfølgning på dialogmødet fremsendes hermed Rådets bemærkninger skriftligt – og i mere udfoldet form, end tidsrammen på mødet tillod.

Kritisabel mangel på inddragelse af borgeren

Rådet vil henlede regeringens og Folketingets opmærksomhed på, at evalueringen af reformen af førtidspension og fleksjob viser, at kun 77 pct. af borgere i fleksjob oplever sig inddraget i forberedelsen af sagen til rehabiliteringsteam, mens kun 61 pct. af borgere i ressourceforløb eller på førtidspension oplever sig inddraget. Det mener Rådet ikke er tilfredsstillende. Inddragelse i egen sag er helt afgørende for, at indsatsen bliver en succes. Opmærksomheden skal i langt højere grad hen på den pågældende borger, som sagen berører, og hvis inddragelse altid bør være sagens omdrejningspunkt.

Datadeling bør ikke erstatte inddragelse

I forhold til datadeling fremhæves det i evalueringen nærmest som et problem, at borgeren bliver informant i egen sag. Rådet deler ikke den opfattelse. Det er en fordel, at borgeren inddrages i egen sag. Rådet vil gerne advare imod, at der indføres et 'big brother'-datadelingssystem, hvor det først og fremmest er data om borgeren – og ikke borgerens egne inputs – som er styrende for sagen. Derved risikerer man nemlig at sætte borgeren helt udenfor reel indflydelse på egen sag.

Borgertilfredsheden er ikke god nok

I evalueringen konstateres det, at der er generel tilfredshed blandt de berørte. Rådet bemærker dog, at der er størst tilfredshed blandt de, der har fået fleksjob eller førtidspension – mens under 50 pct. blandt ressourceforløbsmodtagere er tilfredse. Rådet mener, at det sender et klart signal om, at der er behov for at forbedre kvaliteten af ressourceforløbene.

Desuden bemærker Rådet, at tilfredshedsmålingen er baseret på surveys blandt 7.300 personer, der har modtaget tilbud (førtidspension, ressourceforløb, fleksjob). De mange på kontanthjælp, som ikke har modtaget et af disse tilbud, er ikke blevet spurgt – og det er mange. Projektet "Flere skal med" viser som bekendt, at en tredjedel af borgere, som har været på kontanthjælp i mere end fem år, har så alvorlige problemer, at de burde være i fleksjob, i ressourceforløb eller have fået tilkendt førtidspension. Dertil kommer en stor gruppe langtids-kontanthjælpsmodtagere (næsten 10 pct. af gruppen), som er så stærkt belastede pga. fx misbrug, at de ikke engang kan afklares i forhold til ressourceforløb eller førtidspension.

Denne gruppe indgår ikke i evalueringen. Som illustration af omfanget af målgruppen kan man blot se på den store tilslutning til initiativer som Jobcentrenes Ofre, Næstehjælperne mv.

Ressourceforløb sættes i gang for sent og har for lidt indhold

Evalueringen viser også, at der har været langt færre gennemførte ressourceforløb end forventet – 16.900 mod forventet 27.700. Det tyder på, at for få modtager ressourceforløb, og/eller at ressourceforløbene (jf. ovenfor) sættes i gang alt for sent. 90 pct. har været udenfor beskæftigelse i seks år eller mere. Rådet mener, at ressourceforløbene skal igangsættes langt tidligere og have et reelt rehabiliterende indhold. Evalueringen viser, at 25 pct. af forløbene er helt uden indsatser. Der er for en alt for stor gruppe tale om passiv parkering.

Adgangen til førtidspension er for snæver

Evalueringen viser, at 24.200 færre end forventet har fået tilkendt førtidspension. Rådet ser dette som et udtryk for, at adgangen til førtidspension er blevet for snæver.

Tilkendelseskriterierne efterlader et alt for stort rum for fortolkning i kommunerne. Det er dokumenteret, at andelen, der tilkendes førtidspension, er dobbelt så høj for kommuner med høje tilkendelsesandele end for gruppen med lave tilkendelsesandele. Dertil bemærkes, at der ikke er en sammenhæng mellem andel, som tilkendes førtidspension, og antal, som får fleksjob eller ressourceforløb. Det lave antal førtidspensioner i nogle kommuner kan altså ikke generelt forklares med, at flere her har fået ressourceforløb eller fleksjob (kilde: "Analyse af kommunal variation i tilkendelser af førtidspension", STAR).

Rådet mener ikke, at de for nyligt vedtagne præciseringer af tilkendelseskriterierne løser problemet i tilstrækkelig grad. En central udfordring er, at dokumentationen for tilkendelse af eller afslag på førtidspension fortsat fokuserer på, om udvikling af arbejdsevnen er udelukket – og ikke omvendt: Dvs. på om kommunen kan dokumentere, at borgeren med alt overvejende sandsynlighed kan udvikle en relevant arbejdsevne. Rådet mener, at sidstnævnte "omvendte" krav til dokumentation fra kommunens side ville stille borgeren i en langt bedre retssikkerhedsmæssig situation, end det er tilfældet i dag.

Fleksjobs er en succes - men øg kun timetal, hvis borgeren ønsker det

Det fremgår af evalueringen, at 78.300 er kommet i fleksjobs mod forventet 73.100. Det er positivt, og mange har stor glæde af at få et fleksjob (evalueringen viser, at 90 pct. er tilfredse). Evalueringen konkluderer dog, at der er et potentiale for progression i timetal. Hertil bemærker Rådet, at alene 10 pct. af borgere i fleksjob selv vurderer, at de kommer til at øge deres timetal, mens der faktisk er flere – 17 pct. af de, som har været ansat i fleksjob i længere tid, og 13 pct. af de, som har været ansat i kort tid – der tror, de bliver nødt til at gå ned i timetal. Rådet vil gerne i den sammenhæng henlede opmærksomheden på, at ønsket om progression (dvs. flere timer) altid bør komme fra borgeren selv – da det ellers kan have den modsatte effekt og presse den enkelte for meget, så vedkommende ikke kan honorere fleksjobbet og må give op.

Ovenfor er nævnt de punkter, som Rådet anser for særligt kritiske i forhold til socialt udsatte. Rådet har ikke her forholdt sig til de mange andre inputs, der kom frem på mødet.

Med venlig hilsen

Jann Sjørnsen